

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Кафедра міжнародних відносин і дипломатичної служби

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету
міжнародних відносин
проф. Мальський М.З.
«30» _____ 08 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ І АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА»

Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський рівень)

Ступінь вищої освіти - бакалавр

Галузь знань - 29 «Міжнародні відносини»

Спеціальність - 291 «Міжнародне відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Освітня програма - «Міжнародні відносини»

Факультет міжнародних відносин

Робоча програма «Основи наукових досліджень та академічного письма» для студентів першого (бакалаврського) рівня підготовки галузі знань 29 «Міжнародні відносини» спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2024.

Розробник: Кіянка Ірина Богданівна, д. політ. н., професор кафедри міжнародних відносин і дипломатичної служби.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних відносин і дипломатичної служби (протокол № 1 від “30” серпня 2024 р.)

В.о. завідувача кафедри міжнародних відносин і дипломатичної служби (доц. Романюк Р.Й.)

“30” серпня 2024 року

Схвалено Вченою радою факультету міжнародних відносин.
Протокол № від “ ” _____ 2024 року

Голова Вченої ради (проф. Мальський М.З.)

“ ” _____ 2024 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 29 Міжнародні відносини	Нормативна	
	Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»		
Модулів – 1		Рік підготовки	
Змістових модулів – 1		3-й	-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання - проект-презентація		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		5-й	-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,6	Освітньо-кваліфікаційний рівень: перший (бакалаврський)	16 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		58 год.	год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Курс створено, щоб ознайомити студентів із порядком написання курсової роботи як самостійного наукового дослідження із використанням традиційних та новітніх методологічних засад сучасної науки міжнародних відносин.

Мета курсу – викласти основні вимоги щодо змісту і оформлення курсової роботи, допомогти студентам у формулюванні проблематики дослідження, мети, предмету і об'єкту дослідження тощо; ціль – навчити студентів використовувати засвоєний теоретичний матеріал у процесі написання кваліфікаційного дослідження.

Мета вивчення дисципліни – ознайомлення з теоретичними засадами науково-дослідної діяльності, надання методичних рекомендацій щодо виконання конкретних видів наукових, навчально-дослідних та студентських робіт.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

- ознайомлення студентів із основами наукових досліджень;
- оволодіння методами та інструментарієм наукового дослідження;
- ознайомлення студентів з тенденції розвитку сучасної науки;
- опанування основ методики пошуку матеріалу для проведення наукових досліджень;
- вироблення навичок самостійного написання студентських кваліфікаційних робіт; - ознайомлення із вимогами до наукового тексту;
- дотримання етичних норм та принципів академічної доброчесності;
- отримання практичних навичок та вмінь щодо науково-дослідної роботи.

У результаті вивчення нормативного курсу студенти повинні

знати:

- основні етапи виконання курсової роботи, її структуру, вимоги стосовно оформлення курсових робіт та термінів їх подання на рецензування;
- загальні правила цитування, оформлення списку використаних джерел;

уміти:

- застосовувати головні методологічні поняття та категорії у проведенні кваліфікаційного наукового дослідження;
- здійснювати пошук та критичний огляд літератури, грамотно оформляти наукове кваліфікаційне дослідження;
- готувати та виголошувати усні наукові доповіді та повідомлення.

Загальні та спеціальні (фахові) компетентності:

ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 13. Здатність бути критичним і самокритичним.

Фахові компетентності спеціальності

СК 1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК 2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК 9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

ПРН 7. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

ПРН 8. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

ПРН 17. Мати навички самостійного визначення освітніх цілей та навчання, пошуку необхідних для їх досягнення освітніх ресурсів.

3. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи наукових досліджень.	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	У тому числі				
		Л	С	Лаб	інд.	с.р.
	Змістовний модуль 1					
Тема 1. Сучасна наука та наукові дослідження.	6	2	2			2
Тема 2. Методологія і методи наукових досліджень.	8	2	2			4
Тема 3. Технологія наукових досліджень.	8	2	2			4
Тема 4. Науковий текст та вимоги до нього.	8	2	2			4
Тема 5. Аргументація як складова науки.	8	2	2			4
	Змістовий модуль 2					
Тема 6. Наукові публікації.	8	2	2			4
Тема 7. Кваліфікаційні роботи студентів.	8	2	2			4
Тема 8. Основи цитувань	6	2	2			2
Тема 9. Академічна доброчесність в наукових дослідженнях.	11	4	2			5
Тема 10. Пошук інформації у процесі наукової роботи.	11	4	2			5
Усього годин	150	48	32			70

4. Теми та зміст лекційних занять навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи наукових досліджень

Тема 1. Сучасна наука та наукові дослідження.

Предмет та сутність науки. Вимоги до наукових знань. Відносні та абсолютні знання. Сутність наукового дослідження. Основні наукові терміни: абстрагування, аксіома, аналіз, аргумент, аспект, верифікація, дефініція, гіпотеза, закон, детермінізм, дедукція, індукція, критерій, методика, методологія, порівняння, резюме, синтез, теза, теорія, узагальнення, факти, цитата. Загальні принципи науки. Ознаки наукового дослідження. Фундаментальні та прикладні наукові дослідження. Принципи детермінізму, симетрії, верифікації, наслідування, комплексності, варіативності, відповідності, системності.

Тема 2. Методологія і методи наукових досліджень.

Поняття методології та методики наукових досліджень. Ідеалізація, формалізація, гіпотеза, дедукція, індукція, гіпотетичний метод. Основи методології досліджень емпіричного рівня. Пізнавальні прийоми та форми наукових досліджень. Поняття наукового методу та його основні риси. Загальнонаукові методи. Метод порівняння, метод моделювання, метод формалізації, системний підхід, синтез, критичний аналіз. Емпіричні методи. Методи економічного дослідження.

Тема 3. Технологія наукових досліджень.

Логіка наукового дослідження. Формулювання теми наукового дослідження та розробка робочої гіпотези. Визначення мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження. Визначення робочої гіпотези. Етапи наукових досліджень. Актуальність, значущість та практична цінність наукових результатів. Новизна наукових досліджень. Відповідати профілю наукового колективу. Огляду літератури з теми дослідження. Експеримент в наукових дослідженнях. Вимоги до оформлення звіту про наукове дослідження. Публікація результатів дослідження.

Тема 4. Науковий текст та вимоги до нього.

Загальна характеристика та особливості наукового тексту. Структура та основні ознаки наукового тексту. Загальні вимоги до наукового тексту. Мова і стиль наукового викладу. Навички написання текстів та їх формування. Елементи наукового тексту. Редагування наукового тексту. Цифри і факти в тексті. Визначальні характеристики наукового тексту. Системність, однозначність, мотивованість. Вимоги до оформлення ілюстрацій в наукових публікаціях. Правила розміщення таблиць. Тема 5. Аргументація як складова науки. Побудова короткої аргументації. Аргументація на прикладі. Аргументація за аналогією. Аргументація з посиланням на авторитетність. Аргументація стосовно причин. Дедуктивна аргументація. Наукові дилеми. Основні логічні помилки. Надійність фактів. Конкретизація та простота в наукових дискусіях. Відсутність емоцій. Контраргументи. Однозначність наукових термінів.

Змістовий модуль 2. Практика наукових досліджень.

Тема 6. Наукові публікації.

Наукова стаття та її структурні елементи: вступ, аналіз останніх досліджень і публікацій, формулювання мети статті, виклад змісту власного дослідження, висновок, бібліографічний список, анотації. Тези доповідей. Монографія, колективна монографія, збірники наукових праць, дисертація, автореферат дисертації. Структура наукових публікацій та відмінності від публіцистичних публікацій. Класифікація за УДК. Вимоги до монографій. Правила формування наукових статей. Апробацію результатів наукового дослідження.

Тема 7. Кваліфікаційні роботи студентів.

Загальна характеристика видів кваліфікаційних робіт. Реферат як форма навчальної й науково-дослідної роботи. Поняття, загальна характеристика та вимоги до курсових і дипломних робіт. Основні етапи підготовки курсових та дипломних робіт. Об'єкт дослідження, предмет дослідження. Структура та технічне оформлення курсових і дипломних робіт. Підготовка до захисту та захист курсової і дипломної роботи. Магістерська робота та її підготовка. Послідовність виконання кваліфікаційних робіт освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавра і магістра.

Тема 8. Основи цитувань.

Якісні та кількісні характеристики бібліографічних посилань. Загальні правила оформлення бібліографічних посилань. Розміщення номеру бібліографічного посилання в тексті. Посилання на автора або роботу. Непряме цитування (перефразування, парафраз). Пряме цитування. Цитування за вторинними джерелами. Цитування джерел іноземною мовою. Зміна тексту, коментарі та скорочення в цитатах. Цитування законодавчих актів. Оформлення пропусків у цитатах.

Тема 9. Академічна доброчесність в наукових дослідженнях.

Сутність поняття «академічна доброчесність». Наявність текстових запозичень у публікаціях без посилання на джерело. Законодавчий базис академічної доброчесності: основні положення Законів України «Про вищу освіту», «Про освіту». Комітет з питань етики НАЗЯВО. Поняття «академічний плагіат», «плагіат», «самоплагіат». Окремі випадку самоплагіату у науковій діяльності. Фабрикація, фальсифікація, списування, обман, необ'єктивне оцінювання як окремі випадки прояву академічної недоброчесності. Види відповідальності за порушення принципів академічної доброчесності.

Тема 10. Пошук інформації у процесі наукової роботи.

Суть і види науково-технічної інформації. Методи пошуку та збору наукової інформації: безпосереднє спостереження, опитування, фотографування, хронометраж. Методи обробки інформації: зведення і групування даних, розрахунок відносних і середніх величин, показники варіації, розробка таблиць, графічний метод, побудова динамічних рядів і розрахунок індексів. Критичний аналіз та інтерпретація наукової інформації. Організація роботи з науковою літературою. Міжбібліотечний абонемент. Міжнародні наукові бази та доступ до них. Бібліотечні електронні каталоги.

Організація навчання.

Навчальний процес включає: лекції з використанням комп'ютерно-інформаційних засобів; практичні заняття, самостійну роботу. При викладанні лекційного курсу застосовуються методики проблемного навчання шляхом застосування таких форм навчання як тематичні та проблемні лекції, SWOT-аналіз.

Мета проведення таких лекцій – розвиток у студентів логічного та самостійного осмислення матеріалу, який стосується наукових досліджень. Практичні заняття змістовних модулів плануються з кожної теми, включають підготовку до практичних занять за вказаним планом; виконання контрольних завдань; огляд наукових публікацій за обраною проблематикою. Застосовуються такі форми та методи навчання: пояснення, обговорення, дискусія, написання тез, створення презентацій, формування окремих компонентів наукових робіт.

Самостійна робота студентів передбачає: підготовку до практичних занять, опрацювання рекомендованої наукової літератури, написання тез доповідей, підготовку до модульних контрольних робіт та заліку. Завдання самостійної роботи студентів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни та повністю виконані (розкривають тему завдання); не мають логічних і розрахункових помилок. Прийом і консультування щодо виконання завдань самостійної роботи студентів проводяться викладачем згідно встановленого графіку.

Форми контролю: поточне оцінювання: усне опитування (УО), тестування (Т), практичне формування компоненти наукової діяльності (К), написання тез (ТЕ), створення презентацій (П); модульний контроль (МК), підсумковий контроль у формі заліку.

Тематика семінарських занять

Тема 1–2. Сучасна наука та наукові дослідження. Знання та розуміння наукової діяльності; розуміння основних наукових термінів, понять; вміння їх коректного застосування; здатність виявляти закономірності розвитку науки; уявлення про загальну систему знань про природу та суспільство; уявлення про засади наукового пізнання, особливості сучасної науки; розуміння загальних принципів науки; здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій науки. і практики; володіння навичками основ наукових досліджень, в тому числі обізнаність у методиках наукових досліджень.

Тема 3-4. Науковий текст та вимоги до нього.

Навички написання наукових текстів; реферування, створення систематизованих оглядів спеціальної літератури; дотримання стандартів академічного оформлення тексту; текстологічна обізнаність, яка передбачає здатність реферувати, рецензувати й коментувати першоджерела та дослідницьку літературу з наукової проблематики; здатність аналізувати та інтерпретувати наукові тексти, виокремлювати та відтворювати смислову структуру тексту, виділяти базові ідеї.

Тема 5. Аргументація як складова науки.

Вміння оцінювати послідовність аргументації; вміння виявляти хиби й вразливі місця, суперечності та неповноту аргументації з досліджуваної проблеми; вміння будувати власну

систему аргументації в процесі міжособистісної інтелектуальної комунікації, давати відповіді й розуміти пояснення в інтелектуальній полеміці; здатність розмежовувати суб'єктивних складові судження від об'єктивних і аргументованих, надаючи перевагу останнім

Тема 6. Наукові публікації.

Знання основних видів наукових публікацій; розуміння базових вимог до написання наукових текстів; здатність аналізувати наукові статті, монографії, автореферати, тези науковопрактичних конференцій; здатність використання програми Microsoft Word для оформлення наукових робіт значного обсягу.

Тема 7. Кваліфікаційні роботи студентів.

Вміння реферування наукових матеріалів, написання курсових робіт, тез виступів на Лекція Тематична лекція Робота на лекції 0,5 науково-практичних конференціях; здатність якісного виконання випускної роботи бакалавра та магістерської роботи; знання основних вимог, розуміння структури та логіки викладення текстових матеріалів у кваліфікаційних роботах студентів. Практичне заняття Тестування. Рерайтинг. Обговорення

Тема 8. Основи цитувань.

Здатність коректного цитування наукових текстів; знання загальних вимог до цитування; вміння оформлення посилань на літературні джерела; розуміння сутності прямого та непрямого посилання; розуміння оптимальних обсягів цитування; здатність оформлення цитування за вторинними джерелами; здатність оформлення цитування за іншомовними джерелами та іноземної термінології.

Тема 9. Академічна доброчесність в наукових дослідженнях.

Здатність дотримання принципів академічної доброчесності, уникання плагіату та проявів фальсифікацій, фабрикацій, списування; знання основних нормативних положень, що визначають сутність та критерії поняття «академічна доброчесність»; розуміння вимог НАЗЯВО щодо текстових співпадінь у наукових публікаціях; здатність коректного тлумачення поняття «самоплагіат».

Тема 10. Пошук інформації у процесі наукової роботи.

Вміння порівнювати зміст різних текстів, узагальнювати інформацію. Здатність знаходити необхідну інформацію з різних джерел, упорядковувати її, оцінювати достовірність та пояснювати наукову значущість. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. Здатність використовувати для рішення наукових завдань сучасні інформаційні технології.

Література навчальної дисципліни

1. Кислий В. М. Організація наукових досліджень: навчальний посібник /В. М. Кислий. – Суми : Університетська книга, 2011. – 224 с.
2. Клепко С. Ф. Наукова робота і управління знаннями: Навчальний посібник. – Полтава : ПОШПО, 2005. – 201 с.
3. Клименюк О. В. Методологія та методи наукового дослідження:Навчальний посібник. – К. : Міленіум, 2005. – 186 с.
4. Клименюк О. В. Технологія наукового дослідження: Авторський підручник. – К. – Ніжин : ТОВ Видавництво «АспектПоліграф»,2016. – 308с.
5. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. – К. : Видавничий дім „Професіонал”, 2014. – 208 с.
6. Колесников О. В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. для студ. ВНЗ / О. В. Колесников. – К. : ЦУЛ, 2011. – 144 с.: тести
7. Коломієць В. О. Як виконувати курсову роботу : метод. посіб. для студентів вищих педагог. навч. закладів / В. О. Коломієць. – К. : Вища школа, 2003. – 69 с. Корбутяк В. І. Методологія системного підходу та наукових досліджень : навч. посіб. / В. І. Корбутяк. – Рівне : НУВГП, 2010. – 176 с.
8. Коровайченко Ю. М. Alma mater, або як стати справжнім студентом / Ю. М. Коровайченко. – К.: «ВМУРоЛ», 2003.– 115 с. Краснобокий Ю.М. Словник-довідник науковця-початківця / Ю. М. Краснобокий К.М. Лемківський. – К.: НМЦВО, 2001. – 72 с.
9. Крушельницька О. В. Методологія і організація наукових досліджень : навч. посіб. / О. В. Крушельницька. – К. : Кондор, 2003. – 192 с.
10. Мельник В.П. Антропологічні виміри сучасної науки: колективна монографія / За заг. ред. Мельника В.П. Людина в сучасному світі. Кн.1. Філософсько-культурологічні виміри. – Львів, 2012
11. Онопрієнко В. І. Історія української науки ХІХ–ХХ ст. / В. І. Онопрієнко. – К. : Либідь, 1998. – 304 с. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / І. М. Грищенко та ін. ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К. : КНТЕУ, 2001. – 185 с.
12. Основи наукових досліджень : методологія, організація, оформлення результатів : [навч. посіб. для студ. ВНЗ] / В.М.Головійта ін. –К. : Хай-Тек Прес, 2010. –344 с. Основи наукових досліджень у схемах і таблицях : навч. посіб. / О. П. Кириленко, В. В. Письменний. – Тернопіль : ТНЕУ, 2013. – 228 с.

КРИТЕРІЇ УСПІШНОСТІ

Шкала оцінювання: ВНЗ, національна та ECTS

Оцінка ECTS	Оцінка в балах	За національною шкалою		
		Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліка		Залік
A	90 – 100	5	Відмінно	Зараховано
B	81-89	4	Дуже добре	
C	71-80		Добре	
D	61-70	3	Задовільно	
E	51-60		Достатньо	

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Оцінка	Критерії оцінювання
E	Студент/студентка виявляє знання і розуміння основних положень теоретичного матеріалу. Дає правильні, але недостатньо осмислені відповіді. Вміє застосовувати знання при виконанні завдань за зразком, наводити окремі власні приклади на підтвердження власних думок.
D	Студент/студентка вміє застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, дає загалом логічні відповіді, допускаючи при цьому окремі неточності.
C	Студент/студентка добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, уміє аналізувати й систематизувати інформацію, використовує основні положення із самостійною і правильною аргументацією.
B	Студент/студентка має повні, глибокі знання, здатний/здатна застосовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення. Вміє аргументовано використовувати отримані знання в різних ситуаціях, самостійно знаходити інформацію, ставити і розв'язувати проблемні питання.
A	Студент/студентка має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.

12. Засоби діагностики успішності навчання

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовки студентів до виконання конкретних завдань. Форми проведення поточного контролю можуть охоплювати: усне опитування теоретичного матеріалу за темою заняття; доповіді студентів на семінарах (презентація); участь в дискусіях з проблемних питань і змістовні доповнення на семінарах; поточні контрольні роботи з окремих тем семінарських занять.

До форм *контролю самостійної роботи*, який здійснюється під час семінарських занять належать: заслуховування відповідей на запитання за визначеною темою; перевірка виконання індивідуального навчально-дослідного завдання.

Підсумковий контроль здійснюється з метою оцінювання результатів навчання на окремих етапах і передбачає виконання контрольної роботи (есе або тест) після опрацювання змістових модулів.

Підсумковий контроль включає також *семестровий контроль*, який здійснюється у формі іспиту за обсягом навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА ОКРЕМИМИ ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ

	Форма семестрового контролю	
	Іспит	Залік
Поточний контроль (презентація результатів виконання індивідуального навчально-дослідного завдання)	25%	50%
Поточний контроль (участь в дискусіях з проблемних питань і змістовні доповнення)	10%	20%
Підсумковий контроль (есе/тест)	15%	30%
Іспит (письмова/усна форми)	50%	—
Загалом	100%	100%